

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ

5ο Ετήσιο Συνέδριο Πρόληψης και Προαγωγής Υγείας *«Μένω υγιής από επιλογή κι όχι από τύχη»*

“Σεξουαλική παρενόχληση στο χώρο εργασίας: Πώς την αναγνωρίζουμε εγκαίρως και πώς κάνουμε την αρχή ... να της βάλουμε ένα τέλος”

Πράπα Μιμή
Ψυχολόγος Συμβουλευτικού Κέντρου Γυναικών Σύρου

Ερμούπολη - Νοέμβριος 2014

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Σεξουαλική παρενόχληση δεν είναι...

- η σεξουαλική επαφή
- οι ερωτοτροπίες
- οι φιλίες

**επιθυμητά
καλοδεχούμενα
αμοιβαία**

SEXUAL HARASSMENT VS. FLIRTING know the difference!

Sexual Harassment

Feels "bad"
Is one sided
Is degrading
Makes you feel powerless
Is power based
Is unwanted
Is illegal
Is demeaning
Produces negative self-esteem

Flirting

Feels "good"
Is reciprocal
Is a compliment
Makes you feel in control
Is based on equality
Is wanted
Is legal
Is flattering
Produces positive self-esteem

Σεξουαλική παρενόχληση είναι...

Κάθε ανεπιθύμητη λεκτική/σωματική συμπεριφορά ή πράξη σεξουαλικού χαρακτήρα με στόχο & αποτέλεσμα την

προσβολή της αξιοπρέπειας

για μία φορά, κατά διαστήματα ή συνεχώς

Μία πράξη είναι σεξουαλική παρενόχληση όταν...

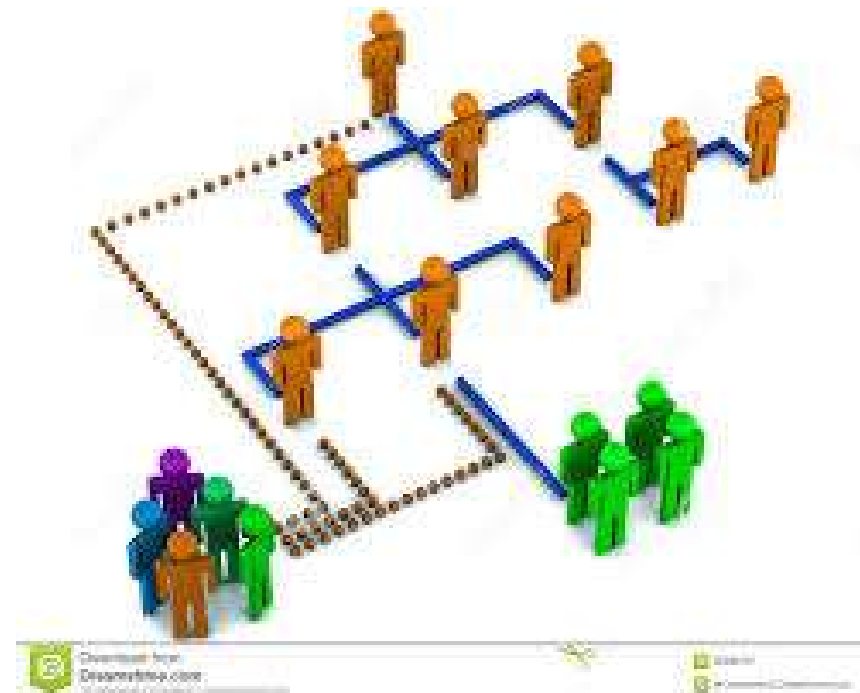
- η γυναίκα την θεωρεί προσβλητική
- γίνεται προϋπόθεση εργασιακής απασχόλησης/πορείας
- επηρεάζει απόδοση εργαζόμενης
- δημιουργεί εχθρικό & εκφοβιστικό περιβάλλον
- η γυναίκα ανταμείβεται αν ενδίδει ή τιμωρείται αν όχι

Θύτες & θύματα σεξουαλικής παρενόχλησης

σε Οργανισμό, Φορέα, Επιχείρηση

- εργοδότης
- ιδιοκτήτης
- διευθυντής
- προϊστάμενος
- εργαζόμενος
- υποψήφιος για εργασία
- προμηθευτές
- εργολάβοι
- όσοι συναλλάσσονται με εργασιακό χώρο

Μορφές σεξουαλικής παρενόχλησης (1)

Λεκτική

- συμβουλές/φράσεις/αστεία με σεξουαλικό περιεχόμενο
- ανήθικα σχόλια
- χαρακτηρισμοί/σεξουαλικές βρισιές
- προσβλητικές φράσεις
- ενοχλητικό φλερτ
- ανεπιθύμητα σχόλια (ντύσιμο/σώμα)
- ανεπιθύμητες ερωτήσεις για σεξουαλική ζωή γυναίκας
- ανεπιθύμητες προτάσεις για ραντεβού/ερωτική σχέση
- πίεση για σεξουαλικές πράξεις

Μορφές σεξουαλικής παρενόχλησης (2)

Μη λεκτική

- ανεπιθύμητα υπονοούμενα
- επίμονα, απρεπή βλέμματα
- ασελγείς χειρονομίες
- σφυρίγματα
- πρόστυχα νοήματα (με μάτια/γλώσσα)
- παραβίαση ιδιωτικής ζωής εντός/εκτός εργασίας
- μηνύματα με σεξουαλικό περιεχόμενο
- επίδειξη εικόνων, φωτογραφιών, ταινιών με σεξουαλικό-προσβλητικό περιεχόμενο

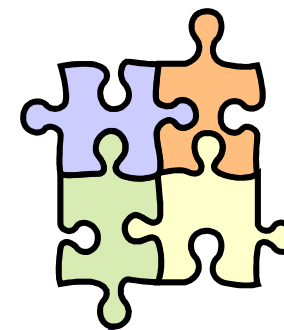
Μορφές σεξουαλικής παρενόχλησης (3)

Σωματική

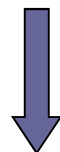
- μη απαραίτητο & ανεπιθύμητο άγγιγμα
- άγγιγμα στα ερωτικά σημεία του σώματος
- χάρδια, τσιμπήματα, φιλιά
- στρίμωγμα σε χώρους από όπου δεν υπάρχει δυνατότητα εύκολης διαφυγής (π.χ. γωνία, γραφείο)
- απόπειρα βιασμού
- βιασμός

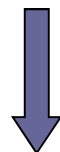
Πώς κλιμακώνεται η σεξουαλική παρενόχληση; (1)

Χαριτωμένος, φιλικός, ενδιαφέρον για τη γυναίκα
«Στην αρχή έκανε τα πάντα για να με ικανοποιήσει»

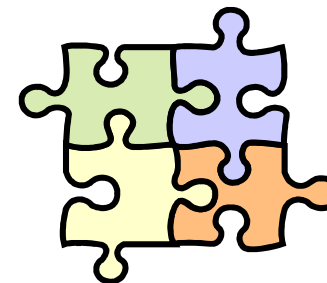

Ξεπερνά κάποια όρια αλλά δεν δείχνει απειλητικός
«Είσαι στις ομορφιές σου σήμερα. Δεν θα μ' αγκαλιάσεις για καλημέρα;»

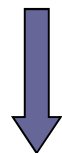

Εντελώς απροκάλυπτη σεξουαλική προσέγγιση
«Άρχισε να με χαϊδεύει, προσπαθούσε να με φιλήσει στον σβέρκο και στο στόμα»

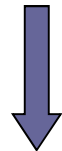
Πώς κλιμακώνεται η σεξουαλική παρενόχληση; (2)

Η γυναίκα συνειδητοποιεί και θυμώνει
«Ένωθα ηλίθια και ότι έφταιγα αφού δεν είχε εκμεταλλευτεί άλλες»

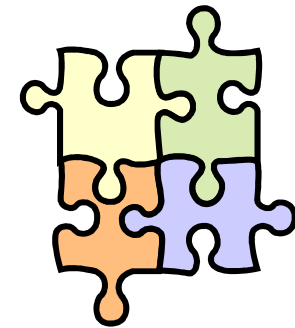

Ο δράστης γίνεται ύπουλος, επιθετικός, εκδικητικός
«Ρωτούσε άγρια που ήμουν. Με κάρφωνε λέγοντας ‘Μη ξεχνάς, κανείς δεν θα σε πιστέψει’»

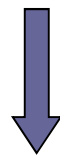

Η γυναίκα εμφανίζει ψυχικά-σωματικά συμπτώματα, μιλά
«Κανείς δεν το ήξερε, μόνο η μαμά μου λίγα απ’ όσα γίνονταν και δεν μ’ άρεσαν»

Πώς κλιμακώνεται η σεξουαλική παρενόχληση; (3)

Η γυναίκα αποφασίζει να λύσει το πρόβλημα, αν και
αμφιβάλλει για τα προσόντα της
**«Δε θα με διώξεις εσύ, αγαπώ τη δουλειά μου. Εξάλλου,
που να βρω δουλειά στο Δημόσιο στα 55;»**

Συνειδητοποιεί ότι κάτι πρέπει να κάνει
**«Τα είπα στις φίλες μου· είπαν ‘πρέπει να σταματήσει’.
Τηλεφώνησα ότι είμαι άρρωστη· μετά πήρα στην
Επιθεώρηση Εργασίας να μου πουν τι να κάνω»**

Ποια είναι τα αίτια της σεξουαλικής παρενόχλησης; (1)

- ↑ ποσοστά γυναικών σε επαγγέλματα υψηλού κινδύνου (διδασκαλία, κοινωνική εργασία, επαγγέλματα υγείας, εμπορικά καταστήματα, ξενοδοχεία, εστιατόρια, εργοστάσια)
- ↓ ποσοστά γυναικών σε θέσεις με μεγαλύτερες αποδοχές & κύρος

Ποια είναι τα αίτια της σεξουαλικής παρενόχλησης; (2)

- δύσκολες συνθήκες εργασίας: υπερβολικός φόρτος, γρήγοροι ρυθμοί δουλειάς, μείωση μισθών, έλλειψη στήριξης, εργασιακή ανασφάλεια
- αναδιοργάνωση εργασιακού φορέα, αλλαγή σε εργασιακές σχέσεις & ρόλους, αλλαγή προϊσταμένων, ασάφειες στην οργάνωση/κατανομή ευθυνών
- ιδιαίτερα χαρακτηριστικά θυμάτων και δραστών

Γυναίκες-θύματα: χαρακτηριστικά

ΟΛΕΣ οι εργαζόμενες → **πιθανοί στόχοι**

Συχνότερα δέχονται παρενόχληση γυναίκες:

- νεαρές
- ανύπαντρες, διαζευγμένες, χήρες
- νεοεισερχόμενες στην αγορά εργασίας
- πιεσμένες οικονομικά
- μετανάστριες
- εργαζόμενες σε επισφαλείς συνθήκες εργασίας
- σε θέσεις που έχουν επαφή με το κοινό

Άνδρες-δράστες: χαρακτηριστικά

- συνηθισμένοι, επιτυχημένοι, με φαινομενικά φυσιολογική προσωπική/επαγγελματική ζωή
- μεγαλύτεροι από το θύμα (συνήθως 30-50 ετών)
- παντρεμένοι
- ίδιας εθνικότητας με το θύμα
- ομόβαθμοι
- χρόνια στο συγκεκριμένο χώρο
- «καλοί, υπεράνω κάθε υποψίας»
- χρειάζονται επιβεβαίωση & ερμηνεύουν απόρριψη ως πλήγμα στο αίσθημα εξουσίας τους
- επίγνωση τι κάνουν, γι' αυτό προσεκτικά & κρυφά

Επιπτώσεις σεξουαλικής παρενόχλησης (1)

Για τις γυναίκες ως άτομα (α)

- απώλεια κινήτρου & αυτό-εκτίμησης, ανασφάλεια
- δυσκολίες προσαρμογής & συνεργασίας
- μείωση ικανοποίησης από εργασία
- φόβος, δυσφορία, μειωμένη αντοχή στο άγχος, ευερεθιστότητα, επιθετικότητα
- μελαγχολία, κατάθλιψη
- δυσκολίες στον ύπνο
- προβλήματα συγκέντρωσης
- κοινωνική απόσυρση/απομόνωση

Επιπτώσεις σεξουαλικής παρενόχλησης (2)

Για τις γυναίκες ως άτομα (β)

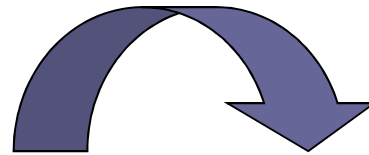

- ναυτία
- επίμονοι πόνοι σε κεφάλι, πλάτη, αυχένα
- ταχυκαρδία
- δυσκολία στην αναπνοή
- ατονία & σωματική εξάντληση
- κατάχρηση καπνού, αλκοόλ, εξαρτησιογόνων ουσιών
- αύξηση εργασιακών ατυχημάτων
- ανικανότητα για εργασία
- αυτοκτονία

Επιπτώσεις σεξουαλικής παρενόχλησης (3)

Για τους εργοδότες & τις επιχειρήσεις

- πτώση παραγωγικότητας & αποτελεσματικότητας
- έμμεσο κόστος λόγω χαμηλής απόδοσης- εμπιστοσύνης εργαζόμενου & αυξημένης επίκρισης
- προβλήματα στην συνεργασία των εργαζομένων
- αυξημένη απουσία θυμάτων λόγω ασθένειας
- παραίτηση προσωπικού

επιδεινώνεται ποιότητα & εικόνα φορέα

Επιπτώσεις σεξουαλικής παρενόχλησης (4)

Για το κοινωνικό σύνολο

- τομέας Υγείας
- ανεργία
- επανεκπαίδευση
- αποκατάσταση
- ενσωμάτωση

αυξημένο
οικονομικό κόστος

*Πόσο εύκολο είναι να αναγνωρίσουμε την
σεξουαλική παρενόχληση;*

Δύο μηχανισμοί άμυνας

Άρνηση: *δεν την αναγνωρίζω*

Εκλογίκευση: *“οφείλω να
την αποδεχτώ”*

προστατεύω τον εαυτό μου ψυχικά

Πώς αναγνωρίζουμε την σεξουαλική παρενόχληση;

- **Συμφωνούμε** με αυτή τη συμπεριφορά;
- Μήπως νιώθουμε **άβολα**;
- Μήπως **παραβιάζει** την **αξιοπρέπειά** μας ως γυναίκες και ως άτομα;
- Μήπως παραβιάζει το δικαίωμά μας να εργαστούμε με αξιοπρέπεια σε **ασφαλές εργασιακό περιβάλλον**;

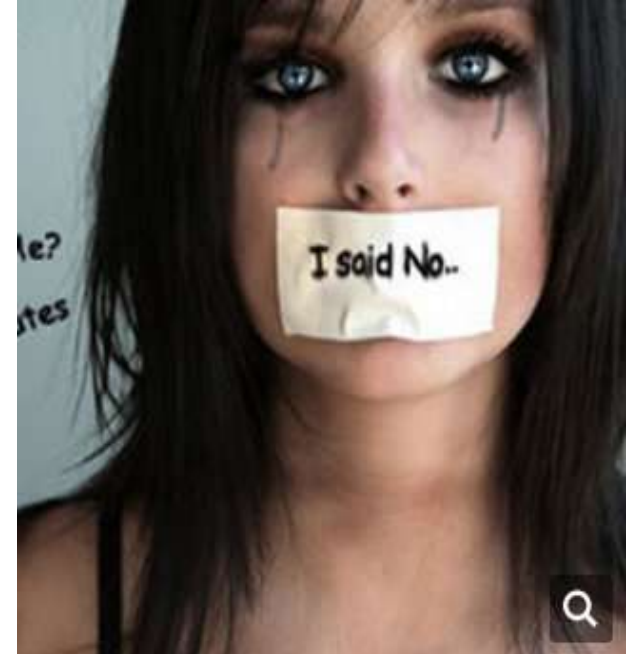
Βήματα για να αντιμετωπίσουμε ευθέως όποιον μας παρενοχλεί

- ονομάζουμε άφοβα την συμπεριφορά που δεχτήκαμε
- κάνουμε τον δράστη υπεύθυνο για τις πράξεις του
- δεν προσποιούμαστε ότι δεν συνέβη τίποτα
- αναλαμβάνουμε δράση για το περιστατικό
- λέμε στους άλλους τι έκανε

Τι κάνουμε αν κάποιος στη δουλειά μας παρενοχλεί σεξουαλικά; (1)

- Δεν βρίσκουμε δικαιολογίες
- Δεν κατηγορούμε τον εαυτό μας
- Δηλώνουμε αμέσως ότι μας ενοχλεί η συμπεριφορά
- Απαιτούμε να σταματήσει
- Μένουμε σοβαρές, μιλάμε άμεσα
- Ξεκάθαρα όρια: **ΟΧΙ** με έμφαση
- Δεν ανησυχούμε αν προσβάλλουμε ή πληγώσουμε τον άλλο. Ανησυχούμε για τον εαυτό μας

Τι κάνουμε αν κάποιος στη δουλειά μάς παρενοχλεί σεξουαλικά; (2)

- Δυναμική γλώσσα σώματος → σταθερή βλεμματική επαφή, όρθιο κεφάλι & ώμους

- Σχέση με παρενοχλούντα → καθαρά επαγγελματική
- Ημερολόγιο: μέρα/ώρα, συμβάν, διάλογος, μάρτυρες
- Μιλάμε· ίσως να μην είμαστε οι μόνες
- Φωτογραφίες & αντίγραφα παρενοχλητικού υλικού (προσβλητικά ραβασάκια, πορνογραφικά περιοδικά)

Τι κάνουμε αν κάποιος στη δουλειά μάς παρενοχλεί σεξουαλικά; (3)

- “Στην Ελλάδα η σεξουαλική παρενόχληση στο χώρο εργασίας αποτελεί αδίκημα & τιμωρείται απ’ το νόμο”
- Στέλνουμε στο δράστη πολιτικές & κανόνες που απαγορεύουν την παρενόχληση
- Εάν δεχτήκαμε σωματική επίθεση ή βιασμό → κάνουμε ιατρικό έλεγχο & παίρνουμε ιατρική γνωμάτευση

Αν ο δράστης συνεχίσει...

Απευθυνόμαστε σε:

- τηλεφωνική γραμμή SOS 15900
- Συμβουλευτικό Κέντρο Γυναικών
- δικηγόρο
- Συνήγορο του Πολίτη
- Επιθεώρηση Εργασίας
- εκπρόσωπο εργαζομένων
- διοικητικό προϊστάμενο
- διευθυντή προσωπικού

SEXUAL HARASSMENT COMPLAINT FORM

ALL INFORMATION WILL BE KEPT CONFIDENTIAL.

VICTIM'S NAME (Last)		First		Middle Initial		Home Telephone	
Address (Mailing Address)							
Incident Address		City		State		Zip	
						Other Telephone	

ption

*Εργαζόμενες που παρενοχλούνται
σεξουαλικά μπορούν να προσφύγουν...*

...κατά των:

- Δημοσίου (Υπουργεία, ΝΠΔΔ, ΝΠΙΔ, ΟΤΑ Α' & Β', Δημόσιες Επιχειρήσεις-Οργανισμούς, ΔΕΚΟ)
- Ιδιωτικού Τομέα (Φυσικά Πρόσωπα, Εμπορικές, Μη Κερδοσκοπικές Επιχειρήσεις)
- Τραπεζών

Τι ορίζει η νομοθεσία;

Σεξουαλική παρενόχληση:

v.3896/2010

- προσβολή προσωπικότητας, τιμής, ελευθερίας εργαζομένων, ηθική βλάβη που δίνει το δικαίωμα αποζημίωσης στο θύμα
- απαγορεύεται ρητά και κατά την αναζήτηση εργασίας
- απαγορεύεται η λύση της σχέσης εργασίας
- απαγορεύεται κάθε δυσμενής μεταχείριση λόγω φύλου, ή ως εκδίκηση προς τον εργαζόμενο που δεν ενέδωσε

Σε επίπεδο πολιτείας

«Εθνικό Πρόγραμμα για την Ουσιαστική Ισότητα των Φύλων 2010-2013» (χρηματοδότηση: ΕΣΠΑ)

Αν δέχεστε σεξουαλική παρενόχληση, απευθυνθείτε:

- στην *Τηλεφωνική γραμμή SOS 15900*
- στα *Συμβουλευτικά Κέντρα Γυναικών*

Συμβουλευτικά Κέντρα Γυναικών

Παρέχεται **ΔΩΡΕΑΝ** σε κάθε γυναίκα που ενδιαφέρεται →

- πληροφόρηση
- ψυχοκοινωνική στήριξη
- νομική συμβουλευτική

Ισχύει ρητά η τήρηση του
ΑΠΟΡΡΗΤΟΥ

*Συμβουλευτικό Κέντρο Γυναικών Σύρου:
στοιχεία επικοινωνίας*

22810-76496 & 76497

Φολεγάνδρου 2 (λιμάνι)

ermoupoli@isotita.gr

*Σας ευχαριστώ για την
προσοχή σας!*

